

Na co se zaměřit při účasti o veřejnou zakázku

Veřejná zakázka je pojem, který je poslední dobou skloňován v médiích denně, ať už v pozitivních či negativních souvislostech. Na jedné straně vláda deklaruje, že zvýší objem veřejných zakázek v rámci boje proti finanční krizi, na druhé straně se pak zmiňuje vylučování firem z výběrových řízení a související spory nebo se vedou diskuze o transparentnosti výběrových řízení a jejich ovlivňování. V našem článku bychom se chtěli zaměřit na základní pravidla a doporučení pro firmy, které se chtějí o veřejnou zakázku ucházet, ale zatím tak z různých důvodů neučinily.

Je třeba si uvědomit, že veřejnou zakázkou nejsou jen stavby dálnic či další „mamutí“ projekty, jejichž hodnota se počítá v desítkách miliard a které jsou tím pádem doménou velkých firem. Minimální hodnota veřejné zakázky totiž není stanovena, a ta se tak může pohybovat i v řádu desítek či stovek tisíc či jednotek milionů, a pro řadu podnikatelů a malých a středních firem se může jednat o velmi zajímavou možnost k uplatnění jimi nabízeného zboží nebo služeb – a to i v malých objemech jako je například dodávka vybavení pro jeden úřad nebo oprava jedné budovy.

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, definuje veřejnou zakázku jako zakázku realizovanou na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli, jejímž předmětem je úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací. Tím je určen i druh veřejné zakázky podle obsahu jejího plnění.

Veřejnou zakázkou na dodávky se rozumí veřejná zakázka, jejímž předmětem je pořízení věci (zboží) zadavatelem, a to zejména formou koupě, koupě zboží na splátky, nájmu zboží nebo nájmu zboží

s právem následně koupě (leasing). Stejně tak je jí zakázka na dodávku energií (tepla, vody, elektřiny, plynu) či zakázka, pokud je předmětem veřejné zakázky vedle samotného pořízení věci (zboží) i poskytnutí služby, přičemž tato služba spočívá v umístění, montáži nebo uvedení takové věci (zboží) do provozu. Za veřejnou zakázku na dodávky je třeba považovat i veřejnou zakázku na koupi či nájem nemovitostí, avšak pro koupi nebo nájem nemovitostí je možné uplatnit zákonnou výjimku.

Veřejnou zakázkou na stavební práce je veřejná zakázka, jejímž předmětem je provedení stavebních prací týkajících se některé z činností uvedených v příloze č. 3 zákona, např. oprava, úprava, údržba či zhotovení nové stavby. Dále sem patří i provedení stavebních prací a současně i s nimi související projektová nebo inženýrská činnost nebo zhotovení stavby ve smyslu stavebního zákona. Do předmětu veřejné zakázky na stavební práce též spadají veškeré dodávky a služby nezbytné k provedení předmětu veřejné zakázky, a to jsou-li poskytovány společně se stavebními pra-

ci. To v praxi znamená, že veškerá plnění, která by samostatně byla dodávkou či službou, budou při splnění podmínek dle předchozí věty automaticky zahrnuta do předpokládané hodnoty stavebních prací.

Veřejnou zakázkou na služby se pak rozumí veřejná zakázka, která není veřejnou zakázkou na dodávky nebo veřejnou zakázkou na stavební práce. Je to tedy jakákoliv veřejná zakázka, kterou nelze kvalifikovat jako veřejnou zakázku na dodávky nebo veřejnou zakázku na stavební práce.

Zadavatelem zakázky je pak nejen stát či územní samosprávný celek (kraj, obec) a jimi zřízené příspěvkové organizace, ale za určitých okolností se jimi může stát i právnická osoba. Právnická osoba se může stát zadavatelem veřejné zakázky v případě, že používá k nákupu zboží nebo služeb z významné části dotaci z veřejných zdrojů, nebo se může jednat o tzv. sektorového zadavatele, tj. o osobu podnikající ve stanovených odvětvích (např. doprava, plynárenství, teplárenství, elektroenergetika, vodárenství, poštovní služby, hornictví a těžební průmysl).

Zakázky se dále dělí podle jejich ceny na „nadlimitní“, „podlimitní“ a „malého rozsahu“, a to ve vztahu k limitu stanovenému zákonem. Tento limit je stanoven zvlášť pro každý druh veřejné zakázky a zvlášť pro každého zadavatele (tj. stát, územní samosprávný celek, příspěvková organizace apod.) Podlimitní zakázky jsou ty, jejichž předpokládaná hodnota nepřesahuje částku 2 mil. Kč (bez daně z přidané hodnoty) pro dodávky zboží a služeb, částku 6 mil. Kč (bez daně z přidané hodnoty) pro stavební zakázky. Podlimitní zakázky jsou však i zakázky, které podle svého druhu a povahy zadavatele přesahují uvedené částky, avšak nedosahují částek až 5.857.000 Kč (bez DPH) pro dodávku zboží či služeb, resp. 146.447.000 Kč (bez DPH) pro dodávku stavebních prací. Zakázky, které přesahují limity uvedené v předchozí větě, se označují jako nadlimitní.

Platí, že všechna výběrová řízení na veřejné zakázky jsou zveřejněna v informačním systému o veřejných zakázkách na www.isvz.cz (nebo na tzv. centrální adrese www.centralniadresa.cz), kde je možno sledovat veškeré zakázky a jejich průběh. Prvním krokem každého zájemce by tedy mělo být pravidelné sledování všech nových zakázek. U každé zakázky, která dotyčného zaujme, je pak třeba velmi důkladně prostudovat zadávací dokumentaci a seznámit se s termíny a požadavky kladenými na potenciální dodavatele.

Základním pravidlem je, že u veřejných zakázek jsou pravidla výběrových řízení dána velmi rigidně a nelze očekávat jakékoliv úlevy jednotlivým účastníkům, zejména zmírnění požadavků, prodloužení termínů apod. To je základní rozdíl oproti běžným výběrovým řízením prováděným soukromými subjekty, kde jsou jakákoliv pravidla pouze na libovůli zakazníka, který je omezen jen

obecnými předpisy a může si svá pravidla kdykoliv měnit. Ve výběrovém řízení na veřejnou zakázku platí, že jakákoliv odchylka či nesplnění požadavku má za následek vyloučení z výběrového řízení. To se týká zejména termínů, které je vždy třeba absolutně dodržovat a nelze např. spoléhat na to, že podání nabídky o několik minut později po stanoveném termínu není na závadu. Stejná situace je u tzv. kvalifikačních předpokladů dodavatelů. Velká většina výběrových řízení stanovuje, že dodavatel má prokázat způsobilost či zkušenost, která je dle názoru zadavatele nutná pro danou zakázku. Obvykle se jedná o některé základní ukazatele (obrat, počet zaměstnanců), držení certifikátů (ISO), licence (např. k obchodu se zbraněmi), bezúhonnost managementu či reference z obdobných dodávek v minulosti. Opět je třeba si uvědomit, že nesplnění byť jediného požadavku diskvalifikuje dodavatele. Zejména je třeba klást důraz na prokázání dané skutečnosti stanoveným způsobem, protože diskvalifikaci má za následek pouhé neprokázání této skutečnosti, i pokud ji dodavatel splňuje. Je-li tedy např. předepsáno předložení úředně ověřené kopie certifikátu, neověřená kopie znamená nesplnění požadavku a diskvalifikaci.

Určení zda je zakázka malého rozsahu, podlimitní či nadlimitní je podstatné zejména pro způsob a pravidla výběrového řízení. Zákon o veřejných zakázkách definuje šest druhů zadávacích řízení, a to otevřené řízení, užší řízení, jednací řízení s uveřejněním, jednací řízení bez uveřejnění, soutěžní dialog a zjednodušené podlimitní řízení. Pro účely tohoto článku popíšeme hlavní principy zjednodušeného podlimitního řízení a otevřeného řízení.

Zjednodušené podlimitní řízení se zahajuje písemnou výzvou nejméně pěti zájemcům k podání nabídky a k prokázání kvalifikace. V případě zjednodušeného podlimitního řízení veřejný zadavatel informací o tomto zadávacím řízení neuveřejňuje v informačním systému o veřejných zakázkách. Písemnou výzvu však musí veřejný zadavatel vhodným způsobem uveřejnit po celou dobu trvání lhůty pro podání nabídek ve zjednodušeném podlimitním řízení. Za vhodný způsob lze považovat zejména uveřejnění na internetových stránkách či na úřední desce zadavatele.

Otevřené řízení je základním typem výběrového řízení. Je zahájeno uveřejněním oznámení zadávacího řízení ve formě předepsaného formuláře. Pro uveřejnění otevřeného řízení musí zadavatel použít závazný vzor příslušného formuláře (Oznámení o zakázce). Řádně vyplněný formulář zadavatel zašle provozovateli uveřejňovacího subsystému k uveřejnění. Ve formuláři zadavatel uvede lhůtu pro podání nabídky, která nesmí být kratší než 52 kalendářních dnů. V uvedené lhůtě následně podávají uchazeči své nabídky. Po uplynutí lhůty k podání nabídek dochází k otevření obálek. K otvírání obálek s nabídkami musí být ustanovena komise pro otvírání obálek, a to nejméně tříčlenná. Komise provádí kontrolu obálek a kontroluje úplnost nabídky. Úplnou nabídkou je nabídka, která je podána v řádně uzavřené a označené obálce, je zpracovaná v požadovaném jazyku,

obsahuje návrh smlouvy řádně podepsaný uchazečem, obsahuje řádně podepsané prohlášení uchazeče, z něhož vyplývá, že je uchazeč vázán celým obsahem nabídky po celou dobu běhu zadávací lhůty a obsahuje všechny součásti (dokumenty) požadované zákonem nebo zadavatelem v zadávacích podmínkách.

Jiné podmínky či údaje komise pro otvírání obálek nezkontroluje. Komise je však oprávněna nabídku uchazeče vyřadit, jestliže nabídka nesplňuje požadavky stanovené zákonem nebo zadavatelem. Vyřazení nabídky musí být učiněno platným rozhodnutím komise, přičemž usnášenišopnost a rozhodování komise pro otvírání obálek s nabídkami by mělo být vymezeno v ustanovení veřejným zadavatelem.

Nabídky, které nebyly komisí pro otvírání obálek vyřazeny, předá zadavatel k jejich posouzení a hodnocení hodnotící komisí. Hodnotící komise musí mít alespoň 5 členů (nebo i více pro zakázky přesahující 200 mil. Kč, resp. 500 mil. Kč). Sektorový zadavatel nemá povinnost hodnotící komisi ustanovit a může sám provádět posouzení a hodnocení nabídek v plném rozsahu. Hodnotící komise provede hodnocení nabídek podle základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídek nebo nejnižší nabídkové ceny.

Po posouzení podaných nabídek rozhodne zadavatel (nikoliv hodnotící komise) o výběru nejvhodnější nabídky. Zadavatel se může odchýlit od doporučení hodnotící komise, je však povinen provedené odchylky řádně odůvodnit. Do 5 pracovních dnů po učiněném rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky odešle zadavatel oznámení o výběru nejvhodnější nabídky všem uchazečům, kteří nebyli vyloučeni z účasti v zadávacím řízení.

Jestliže se uchazeč cítí poškozen postupem zadavatele nebo jinak poškozen na svých právech, má právo podat u zadavatele námitky. Námitky musí stěžovatel doručit zadavateli do 15 dnů. Do doby doručení rozhodnutí zadavatele o námitkách nesmí zadavatel uzavřít smlouvu či zrušit zadá-

vací řízení. Zadavatel přezkoumá podané námitky v plném rozsahu a do 10 dnů od obdržení námitek odešle stěžovateli písemné rozhodnutí o tom, zda námitkám vyhovuje či nikoliv. Pokud zadavatel námitkám nevyhoví, je povinen v písemném rozhodnutí poučit uchazeče o možnosti podat „odvolání“ u Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Odvolání uchazeče musí být doručeno Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže nejpozději do 10 kalendářních dnů ode dne, v němž stěžovatel obdržel rozhodnutí, kterým zadavatel námitkám nevyhověl. Společně s podáním návrhu je navrhovatel povinen složit na účet Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže i kauci ve výši 1 % z nabídkové ceny navrhovatele, nejméně však ve výši 50 000 Kč, nejvýše ve výši 2 000 000 Kč.

Získání veřejné zakázky může být podstatně obtížnější než získání zakázky stejného rozsahu od soukromého subjektu a je na zvážení každé firmy, jestli jsou tyto složitější podmínky přijatelné. Na druhé straně ale stojí velký objem zakázek a vysoká „bonita“ zákazníka, která je zvláště v dnešní době významnou veličinou. Stále platí, že veřejný sektor hradí své závazky, byť případně s mírným zpožděním, což má pozitivní vliv nejen na hotovostní toky, ale i na přístup finančních institucí v případě financování zakázky z cizích zdrojů, protože kreditní riziko veřejného sektoru je obecně velmi nízké.

V případě, že si je management firmy vědom vyšší náročnosti procesu přípravy a získání veřejné zakázky a věnuje tomu odpovídající pozornost a zdroje, lze jednoznačně doporučit tyto zakázky jako velmi zajímavou možnost rozšíření aktivit firmy.

Další informace lze získat např. na stránkách Portálu o veřejných zakázkách zřízeném Ministerstvem pro místní rozvoj (www.portal-vz.cz), ze kterého bylo čerpáno i při přípravě tohoto článku. ■

*Mgr. Petr Plavec,
Mgr. Jan Jírovec*

FOR LOGISTIC
2. MEZINÁRODNÍ VELETRH DOPRAVY,
LOGISTIKY, SKLADOVÁNÍ A MANIPULACE

**POZOR - MIMOŘÁDNĚ VÝHODNÉ CENY!
V LISTOPADU 2009**

PRAŽSKÝ VELETRŽNÍ AREÁL LETŇANY

30. 3. – 1. 4. 2010

ABF, a.s., Mimoňská 645, 190 00 Praha 9, tel.: 222 891 264, e-mail: forlogistic@abf.cz, www.abf.cz

